ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jakuba Camrdy a soudců JUDr. Lenky Matyášové a Mgr. Ondřeje Mrákoty v právní věci žalobce: **Mgr. P. M.,** zastoupený JUDr. Janem Holubem, LL.M., advokátem se sídlem Kleinerova 24, Kladno, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí,** se sídlem Na Poříčním právu 1, Praha 2, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 21. 12. 2016, č. j. 43 Ad 1/2016 – 48,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovaný **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů advokáta JUDr. Jana Holuba, LL.M., **se určuje** částkou **2600 Kč**. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do šedesáti (60) dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Odůvodnění:

I.
Průběh dosavadního řízení

[1] Žalobce dne 17. 12. 2014 požádal na stanoveném formuláři o mimořádnou okamžitou pomoc v předpokládané výši 100 000 Kč z důvodu vážné mimořádné události a z důvodu nezbytných nebo odůvodněných nákladů na předměty dlouhodobé potřeby, které podrobněji popsal jako: 1) únik vody v podzemí z vodovodního zařízení, tj. více jak 500 m^3, 2) úmrtí manželky (zdravotní náklady) a 3) nákup nábytku a vybavení domácnosti (pračka, lednička, sekačka na trávu). Dále uvedl, že část prostředků ve výši cca 50 000 Kč byla investována, druhou polovinu je třeba uhradit (zejména pak únik vody za 41 000 Kč). Svou žádost žalobce dodatečně rozšířil o požadavek na úhradu dioptrických brýlí a naopak vzal zpět požadavek na úhradu zdravotních výdajů v souvislosti s úmrtím manželky.

[2] Rozhodnutím Úřadu práce České republiky - krajské pobočky pro hlavní město Prahu ze dne 26. 2. 2015, č. j. 13242/2015/AAC, nebyla žalobci přiznána mimořádná okamžitá pomoc. Žalobce podal proti uvedenému rozhodnutí odvolání, na jehož základě žalovaný rozhodnutím ze dne 11. 5. 2015, č. j. MPSV-UM/9565/15/4S-HMP, rozhodnutí správního orgánu I. stupně zrušil a věc mu vrátil k novému projednání.

[3] Správní orgán I. stupně následně rozhodnutím ze dne 26. 8. 2015, č. j. 31549/2015/AAC, dle § 2 odst. 4 a 5 písm. a) a b) a § 36 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pomoci v hmotné nouzi"), znovu rozhodl o nepřiznání mimořádné okamžité pomoci.

[4] Žalobce podal proti tomuto rozhodnutí opět odvolání, které žalovaný rozhodnutím ze dne 10. 11. 2015, č. j. MPSV-UM/23993/15/9S-HMP, sp. zn. SZ/2439/2015/9S-HMP, zamítl a dané rozhodnutí potvrdil. Žalovaný v odůvodnění rozhodnutí souhlasil, že žádost žalobce nelze posoudit podle § 2 odst. 4 zákona o pomoci v hmotné nouzi, protože u něj nedošlo k mimořádné události. Únik vody podle slov žalobce totiž nepoškodil budovu, nešlo o destruktivní událost a nedošlo ani k ohrožení životních podmínek žalobce, neboť se únik vody týkal rekreační nemovitosti v Lázních Bělohrad a žalobce mohl své životní podmínky zajistit v bytě v K. Požadavek na úhradu uniklé vody lze podřadit pod § 2 odst. 5 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi, nárok na něj však dle žalovaného dán není, stejně jako v případě požadavku úhrady dioptrických brýlí. Žalovaný na rozdíl od úřadu práce uzavřel, že úhrada uniklé vody není výdajem nezbytným. Účelem dávek pomoci v hmotné nouzi není hradit z nich výdaje vzniklé v souvislosti s užíváním rekreační nemovitosti, ať již jde o zajištění paliva, úhradu spotřebované elektřiny či vody (včetně uniklé), výměnu poškozeného zámku a kliky, údržbu apod. Obdobně není vhodné z prostředků vyhrazených ve státním rozpočtu pro zajištění základních životních potřeb osob v hmotné nouzi hradit ani pořízení dioptrických brýlí v návaznosti na zhoršení zraku, třebaže jejich pořízení může být subjektivně odůvodněné a dokonce i doporučené ošetřujícím lékařem. V takové situaci je na ošetřujícím lékaři, aby zvolil vhodnou zdravotní péči odpovídající zdravotnímu stavu a finančním možnostem pacienta, a pokud doporučená léčba je jedinou možnou, je na pacientovi, aby se ve spolupráci s ošetřujícím lékařem obrátil s požadavkem na výjimečnou úhradu podle § 16 odst. 1 a 2 zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění zákona č. 200/2015 Sb. (dále jen „zákon o veřejném zdravotním pojištění") na zdravotní pojišťovnu. S ohledem na oddíl C přílohy č. 3 k zákonu o veřejném zdravotním pojištění by navíc měla mít oční optika brýlovou obrubu v provedení plně hrazeném zdravotním pojištěním a brýlové čočky v základním provedení by měly být jednou za 3 roky také plně hrazeny ze zdravotního pojištění. Z prostředků mimořádné okamžité pomoci není možné přispívat ani na úhradu výživy (včetně dietního stravování) a ostatních základních osobních potřeb (obuv, ošacení, hygienické prostředky apod.), neboť k tomu slouží opakující se dávka příspěvku na živobytí, popř. dávka mimořádné okamžité pomoci z důvodu ohrožení osoby vážnou újmou na zdraví podle § 2 odst. 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi, pokud příjem osoby nepřesahuje existenční minimum 2200 Kč. Dávkou mimořádné okamžité pomoci nelze hradit ani pravidelné výdaje na bydlení, neboť k tomuto účelu slouží příspěvek na bydlení ze systému státní sociální podpory a doplatek na bydlení jako opakující se dávka pomoci v hmotné nouzi. Žalovaný tak vyjádřil názor, že požadavek žalobce na poskytnutí prostředků k úhradě pravidelných či opakovaných nákladů na bydlení se míjí s účelem zákonné úpravy

pokračování

mimořádné okamžité pomoci, což samo představuje důvod pro zamítnutí jeho žádosti. Žalovaný se konečně ztotožnil i s tím, že žalobci nelze poskytnout ani mimořádnou okamžitou pomoc na úhradu zakoupeného nábytku a vybavení domácnosti (pračky, ledničky, sekačky) podle § 2 odst. 5 písm. b) zákona o pomoci v hmotné nouzi. Pakliže žalobce nakoupil nábytek ze svých úspor, nelze mu posléze tento výdaj kompenzovat ze státního rozpočtu. Žalobce disponuje funkční lednicí v obou domácnostech, zakoupení další by tak bylo nedůvodné. Také pračka v bytě v K. je i přes svůj věk funkční, není proto důvodné poskytnutí dávky na zakoupení nové pračky. Sekačka pak není nezbytným předmětem dlouhodobé potřeby, neboť nezajišťuje žalobci základní životní podmínky, protože jen ulehčuje péči o travní porost v okolí rekreační nemovitosti. V důsledku toho není podstatný ani odkaz na § 58 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění zákona č. 313/2002 Sb. Žalobce proto podle žalovaného není osobou v hmotné nouzi ve smyslu § 2 odst. 4 a 5 písm. a) a b), a tudíž ani ve smyslu § 36 odst. 1 písm. b) zákona o pomoci v hmotné nouzi, ne však z důvodu uváděného úřadem práce, tedy že by jeho celkové sociální a majetkové poměry a příjem byly dostatečné ke krytí nezbytných výdajů.

[5] Žalobce napadl posledně zmíněné rozhodnutí žalovaného žalobou podanou u Krajského soudu v Praze, který ji rozsudkem ze dne 21. 12. 2016, č. j. 43 Ad 1/2016 – 48, zamítl. V odůvodnění svého rozsudku krajský soud přistoupil k dílčí korekci závěrů žalovaného, současně však shledal, že napadené rozhodnutí jako celek obstojí. Krajský soud zejména podotkl, že vážnou mimořádnou událostí dle § 2 odst. 4 zákona o pomoci v hmotné nouzi může být i nečekaně vzniklý závazek v důsledku škodné události, která náhodně postihla žadatele, avšak jen tehdy, jestliže je způsobilá vážně narušit jeho základní životní podmínky. Nemusí však jít o událost destruktivní povahy, musí však vyvolávat jiný vážný následek, který právě v popsané situaci úniku vody na měřeném úseku vodovodní přípojky představuje zejména bezprostřední hrozba přerušení dodávky vody, není-li v silách žadatele tuto situaci vyřešit jinak (např. užitím vody z vlastní studny).

[6] I přesto však v konečném důsledku krajský soud souhlasil se závěry žalovaného, že v případě žalobce nebyly v souvislosti s únikem vody a jím vyvolaným dluhem ohrožujícím další dodávky vody do objektu v Lázních Bělohrad naplněny předpoklady pro poskytnutí dávky mimořádné okamžité pomoci, a to ani podle § 2 odst. 4 ani podle § 2 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi. Jak již vyplývá z § 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi, dávky poskytované podle tohoto zákona mají za cíl zajištění základních životních podmínek člověka. Užívání rekreační nemovitosti vedle jiné nemovitosti, v níž má žadatel již základní životní podmínky zajištěny (či je v ní může mít zajištěny v celkovém úhrnu úsporněji), již přesahuje rámec základních životních podmínek. Žalobce nebyl v situaci, kdy by z vážných důvodů neměl jinou možnost, než uspokojovat své základní životní potřeby po část roku v K. a po zbylou část roku v Lázních Bělohrad. I v případě znemožnění užívání objektu v Lázních Bělohrad by žalobce nadále mohl uspokojovat své základní životní podmínky v bytě v K., neboť i ten může po dohodě s jeho vlastníkem užívat za úhradu služeb a související údržby. Proto danou mimořádnou událost nebylo dle krajského soudu možné současně označit za událost vážnou ve smyslu § 2 odst. 4 zákona o pomoci v hmotné nouzi ani související výdaj na úhradu uniklé vody za nezbytný ve smyslu

§ 2 odst. 5 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi. Konečný závěr žalovaného a důraz na možnost žalobce celoročně užívat i jiný objekt k bydlení tedy byl správný.

[7] Dále krajský soud akceptoval závěry žalovaného, dle nichž žalobce disponoval funkční lednicí i pračkou, a proto výdaj na pořízení nových nebyl nezbytný. Pokud jde o výdaje na pořízení postele, považoval krajský soud za správný názor žalovaného, dle něhož k poskytování dávek mimořádné pomoci není důvodu tam, kde je žadatel schopen výdaj uhradit sám z vlastních úspor, tj. z částek, které byl schopen si odložit stranou a jimiž tedy disponoval nad rámec prostředků nezbytných pro úhradu každodenních nákladů na vlastní živobytí.

[8] Krajský soud dále vznesl dílčí výhradu ve vztahu k posouzení možnosti úhrady dioptrických brýlí, neboť považoval za nesprávný předpoklad žalovaného, dle něhož je z prostředků hrazených z veřejného zdravotního pojištění možné plně uhradit náklady na pořízení brýlových obrouček (výše příspěvku činí 150 Kč). Krajský soud však současně podotkl, že z obsahu žádosti žalobce ani z podání učiněných v průběhu správního řízení nevyplynulo, že by bylo skutečně nezbytné vyměnit i brýlové obroučky, přičemž výměna čoček v základním provedení je hrazena ze zdravotního pojištění v plné výši. Žalobce stejně tak nedoložil, že by byla zamítnuta jeho žádost o úhradu zdravotních služeb dle § 16 odst. 1 zákona o veřejném zdravotním pojištění. I pokud by však žalobce danou skutečnost doložil, nebylo dle krajského soudu v dané věci prokázáno, že by žalobce nedisponoval dostatečnými prostředky na úhradu takového výdaje.

II.
Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[9] Žalobce (stěžovatel) podal proti uvedenému rozsudku kasační stížnost, v níž zejména nesouhlasil s posouzením krajského soudu, že užívání rekreační nemovitosti vedle nemovitosti jiné, v níž jsou základní životní podmínky již zachovány, přesahuje rámec základních životních podmínek. Stěžovatel na rozdíl od krajského soudu považuje za rozhodující, že vzhledem k jeho sociálním a majetkovým poměrům může vážnou mimořádnou událostí dojít k narušení základních životních podmínek stěžovatele ve smyslu § 2 odst. 4 zákona o pomoci v hmotné nouzi, kterou nemůže stěžovatel překonat vlastními silami. V daném případě přitom bylo dle stěžovatele prokázáno, že mimořádná událost spočívající v masivním úniku vody vyvolala potřebu úhrady vodného a stočného ve výši několika desítek tisíc korun, přičemž starobní důchod stěžovatele nemůže k úhradě této částky stačit. Skutečnost, že měl v téže době stěžovatel přístup k jiné nemovitosti, nemohla a nemůže nijak ovlivnit jeho obligační povinnost k úhradě této dlužné částky. Stěžovatel má dále za to, že napadený rozsudek je nepřezkoumatelný, neboť se krajský soud nezabýval skutečností, že úhradou vzniklého dluhu byly základní životní podmínky stěžovatele zásadním způsobem omezeny.

[10] Soud dle stěžovatele rovněž pochybil, když se ztotožnil s žalovaným v tom, že pokud stěžovatel nakoupí nábytek ze svých úspor, nelze mu tento výdaj kompenzovat ze státního rozpočtu. V otázce poskytnutí finanční pomoci na úhradu dioptrických brýlí ovšem krajský soud odkázal na judikaturu, v níž soud připustil postup, kdy si stěžovatel uhradí dioptrické brýle a správní orgán po přezkumu jeho sociálních poměrů dodatečně přizná dávku kryjící tento výdaj. Z výše uvedeného tak dle stěžovatele vyplývá, že krajský

pokračování

soud vykládá totožné zákonné ustanovení pro každý případ zcela odlišně, což způsobuje nezákonnost tohoto rozhodnutí.

[11] Pokud jde o nákup nábytku, krajský soud dle stěžovatele zcela přehlíží skutečnost, že k objednání nábytku a uspoření nutné částky došlo ještě za života jeho manželky, přičemž sám stěžovatel by nikdy nebyl schopen ze svých příjmů danou částku uspořit. Stěžovatel je rovněž přesvědčen, že mu nesmí být dáváno k tíži, že objednaný nábytek uhradil ještě před podáním žádosti o mimořádnou pomoc.

[12] Stěžovatel dále nesouhlasí s posouzením krajského soudu, dle něhož souběžným hrazením nákladů ve více nemovitostech dochází k plýtvání finančních prostředků stěžovatele, které by mohly být použity jinak, např. právě k nákupu brýlí. Stěžovatel podotkl, že v obou nemovitostech neplatí nájemné, ale pouze služby, které sám spotřebuje. Z uvedeného tak vyplývá, že v okamžiku, kdy čerpá služby v určitém rozsahu v jedné nemovitosti, v témže rozsahu se snižuje potenciální spotřeba v nemovitosti druhé. Je tak ve výsledku lhostejno, ke kolika nemovitostem má stěžovatel platební povinnosti, neboť jeho náklady jsou vždy stejného rozsahu.

[13] Z uvedených důvodů stěžovatel Nejvyššímu správnímu soudu navrhl, aby napadený rozsudek v plném rozsahu zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení.

[14] Žalovaný ve svém vyjádření odkázal na napadený rozsudek krajského soudu a žalobou napadené rozhodnutí, ve kterém jsou důvody zamítnutí odvolání stěžovatele podrobně popsány. Žalovaný dále připomněl povahu dávky mimořádné okamžité pomoci a následně podotkl, že stěžovatel vyvolává desítky soudních sporů z malicherných důvodů, čímž zatěžuje jak obecné soudy, tak správní orgány, a není schopen přijmout jiný právní názor, než který si vytvořil. Žalovaný je ovšem v dané věci přesvědčen, že byl v nezbytném rozsahu zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a že rozhodnutí, proti kterému stěžovatel brojí, je v souladu se zákony a věcně správné. Žalovaný proto navrhl, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl.

III.
Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[15] Nejvyšší správní soud nejprve přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozsudku (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), je podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatel byl účastníkem řízení, z něhož napadený rozsudek vzešel (§ 102 s. ř. s.), a je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

[16] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek krajského soudu i řízení, jež jeho vydání předcházelo, v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil ve své kasační stížnosti, a neshledal přitom vady, k nimž by musel podle § 109 odst. 4 s. ř. s. přihlédnout z úřední povinnosti. Soud přitom dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[17] Podle § 36 odst. 1 písm. b) zákona o pomoci v hmotné nouzi má nárok na mimořádnou okamžitou pomoc osoba uvedená v § 2 odst. 4 a 5 téhož zákona, pokud je považována za osobu v hmotné nouzi.

[18] Za osobu v hmotné nouzi může orgán pomoci v hmotné nouzi podle § 2 odst. 4 citovaného zákona považovat osobu, kterou postihne vážná mimořádná událost a jejíž celkové sociální a majetkové poměry jsou takové, že jí neumožňují překonat nepříznivou situaci vlastními silami; vážnou mimořádnou událostí se rozumí zejména živelní pohroma (například povodeň, vichřice a vyšší stupně větrné pohromy, zemětřesení), požár nebo jiná destruktivní událost, ekologická nebo průmyslová havárie.

[19] Podle § 2 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi může orgán pomoci v hmotné nouzi považovat za osobu v hmotné nouzi též osobu, která nemá vzhledem k příjmům a celkovým sociálním a majetkovým poměrům dostatečné prostředky:

a) k úhradě nezbytného jednorázového výdaje, spojeného zejména se zaplacením správního poplatku při prokázané ztrátě osobních dokladů, při vydání duplikátu rodného listu nebo dokladů potřebných k přijetí do zaměstnání, s úhradou jízdného v případě ztráty peněžních prostředků, a v případě nezbytné potřeby s úhradou noclehu, nebo

b) na úhradu nákladů spojených s pořízením nebo opravou nezbytných základních předmětů dlouhodobé potřeby a na základní vybavení domácnosti a odůvodněných nákladů souvisejících se vzděláním nebo zájmovou činností nezaopatřeného dítěte.

[20] Stěžovatel v kasační stížnosti předně namítal nesprávné právní posouzení věci spočívající v tom, že krajský soud při hodnocení mimořádné události ve smyslu § 2 odst. 4 zákona o pomoci v hmotné nouzi neměl jakkoli přihlížet k tomu, že stěžovatel současně užívá i jinou nemovitost, v níž jsou jeho základní životní potřeby zajištěny.

[21] Nejvyšší správní soud nepovažuje uvedenou námitku za důvodnou a naopak se ztotožňuje s podrobným a přesvědčivým odůvodněním jak žalovaného, tak krajského soudu.

[22] Rovněž z komentáře k § 2 odst. 4 zákona o pomoci v hmotné nouzi vyplývá: „*Smyslem této dávky je zabezpečit osobu (společně posuzované osoby) na přechodnou dobu, zajistit její základní životní potřeby a poskytnout první pomoc k odstranění následků vážné mimořádné události. Touto dávkou má být poskytnuta prvotní pomoc do doby, než bude moci být poskytnuta pomoc z dalších zdrojů, kterými jsou např. pomoc obce, plnění z pojištění apod.*“ (BECK, Petr, a kol. *Zákon o pomoci v hmotné nouzi; Zákon o životním a existenčním minimu*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Praktický komentář)

[23] V tomto smyslu postupoval i žalovaný, pokud vycházel z výkladu, že předpokladem pro přiznání dávky mimořádné okamžité pomoci z důvodu postižení vážnou mimořádnou událostí je, že daná událost ohrožuje základní životní potřeby žadatele, a poskytnutá dávka má především sloužit k prvotní likvidaci jejích následků.

[24] V daném případě ovšem stěžovatel potřebu poskytnutí dávky spojuje s poplatkem za úhradu vodného a původně i stočného, nikoliv s potřebou likvidace následků havárie, která dle stěžovatele sama žádné škody nezpůsobila. Žalovaný tedy správně posoudil, že daná otázka nespadá pod § 2 odst. 4 zákona o pomoci v hmotné nouzi, ale že by bylo možno uvažovat o jejím podřazení pod § 2 odst. 5 písm. a) téhož zákona.

[25] Nejvyšší správní soud se s tímto posouzením ztotožňuje a na rozdíl od krajského soudu neshledal ani potřebu v tomto smyslu závěry žalovaného jakkoli korigovat. Plní-li dle současné správní praxe daný účel dávka dle § 2 odst. 5 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi (jak ostatně dokládá rovněž krajským soudem citovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 12. 2015, č. j. 7 Ads 236/2015 – 22, všechna zde citovaná rozhodnutí správních soudů jsou dostupná na www.nssoud.cz), neshledává zdejší soud potřebu uvedenou správní praxi měnit a rozšiřovat působnost § 2 odst. 4 téhož zákona i na závazky vzniklé v důsledku škodné události.

[26] Pokud jde o námitku stěžovatele, dle níž se krajský soud nezabýval skutečností, že úhradou vzniklého dluhu byly zásadním způsobem omezeny základní životní podmínky stěžovatele, je třeba konstatovat, že jak žalovaný, tak krajský soud se danou otázkou zabývali, pouze však dospěli k odlišnému závěru, než jakého domáhá se stěžovatel. Námitka nepřezkoumatelnosti rozsudku krajského soudu proto není důvodná.

[27] Nejvyšší správní soud neshledal důvodnou ani námitku nesprávného posouzení možné kompenzace nákupu nábytku dle § 2 odst. 5 písm. b) zákona o pomoci v hmotné nouzi. Podle stěžovatele krajský soud přehlíží skutečnost, že k objednání nábytku a uspoření nutné částky došlo ještě za života jeho manželky, přičemž sám stěžovatel by nikdy nebyl schopen ze svých příjmů danou částku uspořit. Stěžovatel byl rovněž přesvědčen, že mu nesmí být dáváno k tíži, že objednaný nábytek uhradil ještě před podáním žádosti o mimořádnou pomoc.

[28] K uvedenému je třeba poznamenat, že dle zákona o pomoci v hmotné nouzi je pomoc poskytována na základě principu subsidiarity, tj. zásadně jen tehdy, pokud žadatelé a osoby s nimi společně posuzované nejsou schopni ani při vynaložení veškerého úsilí, jež lze po nich spravedlivě požadovat, zajistit si své potřeby sami. V případě dávky podle § 36 odst. 1 písm. b) zákona o pomoci v hmotné nouzi jsou příjmy a majetkové poměry žadatele hodnoceny s ostatními společně posuzovanými osobami, i zde se proto přihlíží k podílu rodiny na případném vzniku či trvání stavu hmotné nouze, do kterého se osoba dostala. Správní orgány obou stupňů ani krajský soud proto s ohledem na § 15 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi nepochybily, pokud vzaly v úvahu skutečnost, že stěžovatel uhradil nákup nábytku ze svých úspor, byť se jednalo o úspory, které sdílel se svou manželkou (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 5. 2013, č. j. 3 Ads 87/2012 – 39). Obdobně nelze považovat za pochybení ani to, že příslušný orgán pomoci v hmotné nouzi při posuzování celkových sociálních poměrů zohledňuje též využívání jiného než vlastního majetku žadatele, jež mu umožňují zpravidla osoby blízké.

[29] Stejně tak nelze souhlasit se stěžovatelem, že je lhostejno, kolik nemovitostí užívá, neboť neplatí nájem a jeho náklady zahrnují pouze služby a jsou tak vždy stejného rozsahu. Uvedená argumentace zjevně není přiléhavá za situace, kdy se stěžovatel domáhá úhrady nákladů spojených s pořízením předmětů dlouhodobé potřeby a základního vybavení domácnosti. Při dovedení argumentace stěžovatele *ad absurdum* by měl stát zajistit, aby v případě, že nemajetná osoba užívá vícero nemovitostí, tato osoba disponovala ve všech jí obývaných nemovitostech základním vybavením domácnosti. Takovýto výklad ovšem odporuje účelu a smyslu mimořádné okamžité pomoci jako dávky pomoci v hmotné nouzi, která není založena na principu zajištění životního optima jednotlivce, nýbrž na poskytnutí nezbytně nutné finanční pomoci pro překonání určité tíživé sociální situace (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 7. 2013, č. j. 3 Ads 84/2012 – 48, publ. pod č. 2904/2013 Sb. NSS).

[30] Bez významu není ani skutečnost, že předmětný nábytek byl stěžovatelem objednán a uhrazen ještě před samotným podáním žádosti o poskytnutí dávky. Dostal-li se tedy stěžovatel do existenčních potíží později, není namístě danou situaci řešit formou dodatečné kompenzace dříve vynaložených nákladů, nýbrž je třeba usilovat o poskytnutí jiných dávek, jakými jsou příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení, který navazuje na dávku státní sociální podpory příspěvek na bydlení. K uvedenému lze též podotknout, že příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení jsou základními prostředky k zajištění osob nacházejících se v hmotné nouzi a jsou na rozdíl od mimořádné okamžité pomoci dávkami obligatorními, tj. vzniká na ně nárok již samotným splněním podmínek stanovených zákonem o pomoci v hmotné nouzi (viz např. již zmíněný rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 5. 2013, č. j. 3 Ads 87/2012 – 39).

[31] Pokud jde o stěžovatelem namítanou nekonzistentnost úvah krajského soudu při posouzení možnosti zpětné kompenzace nákladů na úhradu nábytku a na úhradu brýlí, nelze ani této námitce dát za pravdu. Ze zmiňovaného rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 7. 2013, č. j. 3 Ads 84/2012 – 48, citovaného též krajským soudem, toliko vyplývá, že „[z]*ákon o pomoci v hmotné nouzi* [...] *předpokládá, že již v průběhu řízení o žádosti bude stěžovatel dokládat určitým způsobem výši jednorázového výdaje, k jehož úhradě má mimořádná okamžitá pomoc sloužit*“. Zdejší soud dále dospěl k závěru, že dávka dle § 2 odst. 5 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi nemusí být přiznána ve výši prokázaného výdaje, je-li zřejmé, že mohlo být sledovaného účelu dosaženo vynaložením menšího objemu finančních prostředků. Nejvyšší správní soud se ovšem v citované věci nikterak nezabýval otázkou subsidiarity poskytování pomoci v hmotné nouzi, jež byla vyložena výše, a byť v uvedené věci stěžovatel správnímu orgánu spolu se svou žádostí předložil rovněž doklad o zaplacení dioptrických brýlí, současně poukazoval na skutečnost, že si na jejich zakoupení musel půjčit. Z citovaného rozsudku tak nelze nikterak dovozovat přípustnost dodatečné kompenzace výdajů, které žadatel o dávku již dříve uhradil z vlastních zdrojů.

[32] V nyní posuzované věci ovšem námitka stěžovatele ostatně ani není relevantní, neboť ze správního spisu ani z vyjádření stěžovatele nevyplývá, že by žádal o kompenzaci výdajů na pořízení dioptrických brýlí, které stěžovatel již dříve uhradil z vlastních zdrojů. Tato okolnost tak nebyla správními orgány ani krajským soudem jakkoli zohledňována a nepředstavovala tak ani důvod pro nepřiznání požadované dávky. Naopak lze podotknout, že stěžovatel skutečnou výši nezbytného jednorázového výdaje na pořízení dioptrických

brýlí nijak neprokazoval ani nespecifikoval a namísto toho se domáhal poskytnutí souhrnné dávky ve výši 100 000 Kč.

[33] Ani tato kasační námitka tedy není důvodná.

[34] Lze tak uzavřít, že s ohledem na výše uvedené skutečnosti správní orgány nepochybily, pokud shledaly, že stěžovatel nemůže být považován za osobu v hmotné nouzi pro účely mimořádné okamžité pomoci z důvodů uvedených v § 2 odst. 4 a § 2 odst. 5 písm. a) a b) zákona o pomoci v hmotné nouzi. Ačkoliv nelze vyloučit, že by stěžovatel mohl splňovat předpoklady osoby v hmotné nouzi dle § 2 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi, uvedená skutečnost nemůže zpochybnit závěr správních orgánů, dle něhož stěžovateli nepřísluší nárok na dávku dle § 36 odst. 1 písm. b) téhož zákona. Ve zbytku odkazuje Nejvyšší správní soud na výstižné a podrobné odůvodnění jak rozhodnutí odvolacího správního orgánu, tak i napadeného rozsudku krajského soudu.

IV.
Závěr a náklady řízení

[35] S ohledem na všechny shora uvedené skutečnosti dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. zamítl.

[36] Současně v souladu § 60 odst. 1 a 2 ve spojení s § 120 s. ř. s. nepřiznal žalovanému právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť v řízení úspěšnému žalovanému správnímu orgánu takové právo ve věcech pomoci v hmotné nouzi nepřísluší.

[37] V řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud ustanovil zástupcem stěžovatele advokáta JUDr. Jana Holuba, LL.M.,, jehož odměnu a hotové výdaje podle § 35 odst. 9 s. ř. s. hradí stát. Nejvyšší správní soud ustanovenému zástupci přiznal odměnu ve výši 2000 Kč za dva úkony právní služby spočívající v převzetí a přípravě zastoupení a doplnění kasační stížnosti podle § 11 odst. 1 písm. b) a d) ve spojení s § 9 odst. 2 a § 7 bodem 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), v účinném znění, a náhradu hotových výdajů ve výši 2 x 300 Kč podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu. Celkem tedy Nejvyšší správní soud přiznal ustanovenému zástupci odměnu za zastupování a náhradu hotových výdajů ve výši 2600 Kč.

P o u č e n í :
Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 23. srpna 2018

JUDr. Jakub Camrda
předseda senátu